

Pohjois-Korea ... (julkaistu kahdessa osassa)

Korean niemimaata ovat vuosisatojen kuluessa hallinneet monet eri monarkiat. Kulttuurisesti alue on pärjännyt hyvin Kiinan, Mongolian ja Japanin puristuksessa. Pisin yhtenäinen kausi oli yli 500 vuotta kestänyt Choson-dynastia. Pohjois-Korea käyttää vieläkin maan koreankielisessä nimessä sanaa Choson. Tämä pitkäaikainen dynastia näivettyi 1900 luvun alkuun tultaessa, ja Japani miehitti niemimaan vuonna 1910. Raaka japanilaiskausi tai sen vastustaminen on oikeastaan ainoa asia, josta pohjoisessa ja etelässä ollaan yhtä mieltä. Japanilaisvastainen toiminta on kunniaansa.

Japanin luhistuttua toisen maailmansodan lopussa Korean niemimaa jäi liittoutuneiden hallintaan. Niemimaa jaettiin sattumalta 38 leveysasteen kohdalta Neuvostoliiton ja USA:n miehitysvyöhykkeisiin. Siinä kylvettiin Korean sodan siemenet.

Korean sodan aloittamisesta alueen valtiolla on täysin vastakkaiset tulkinnat. Kun tutkijat ovat päässeet tutustumaan Neuvostoliitossa avattuihin arkistoihin, asioiden kulku on valjennut. Sodan asetelmat olivat täydellisesti kahden viekkään diktaattorin, Maon ja Stalinin käsissä. He kävivät kovaa valtapeliä, jossa pohjoisen Kim Il-sung, sittemmin ”Suuri Johtaja” oli vaatimaton pelinappula. Kiistatonta on, että pohjoisen joukot hyökkäsivät 25. kesäkuuta 1950 etelään.

Korean sota johti kummalliseen tilanteeseen. Korean niemimaan kaksi valtiota on kehittynyt täysin vastakkaisiin suuntiin. Luonnonvaroiltaan köyhempi etelän Korean tasavalta paistattelee uskomattomassa talouskasvussa. Huomattavat mineraali- ja malmivarat omaava pohjoisen Korean demokraattinen tasavalta on käpertynyt eristyneeksi köyhäksi diktatuuriksi, joka sortaa omia ihmisiään mitä raaimmin. Huolimatta laajasta viljelykelpoisesta maasta se ei pysty tuottamaan läheskään riittävästi peruselintarvikkeita kansalleen.

Etelä-Korean kansantuote henkeä kohti on noin 25 tuhatta euroa. Se lähentelee siis länsimaista tasoa. Pohjoisessa jäädyään noin tuhanteen euroon.

Pimeä kaupunki ...

Junamme saapui Pjonjangiin illalla. Takana on vuorokauden matka, josta nelisen tuntia kului erilaisissa rajatarkastuksissa. Kännykät kerättiin parempaan talteen ja tavarat syynättiin. Reiluun tuhanteen kilometriin Kiinan puolella kului sama aika kuin kolmeen sataan Pohjois-Korean pomppuisilla kiskoilla.

Pjonjangin leveät kadut ovat lähes tyhjät ja pimeät. Muutamista kerrostalojen ikkunoista tuikkii valoa. Kun vielä bussin sisältä sammutetaan valot, tilanne muuttuu aavemaiseksi.

Hotelli on seitsemänkymmentäluvun venäläistä tyyliä. Suurta, laajaa, mahtavaa. Passit kerätään parempaan talteen, emmekä tule näkemään niitä koko matkan aikana. Parempi näin, eivätpä huku. Sisään kirjoittautumisen muodollisuudet ottavat aikansa, mutta kaikille löytyy lopulta huone. Hotellin aulassa istuskelee paljon valppaita ihmisiä. Tunnettiin, että meistä todella pidetään huolta.

Tekisi heti mieli lähteä vähän hortoilemaan leveille kaduille. Se ei ole kuitenkaan mahdollista. Pääsisimme ehkä parikymmentä metriä, ja siten koppalakkiset tulisivat korjaamaan talteen. Ryhmän nimissä sovimme, että kukaan ei edes yritä.

Valvontaa ...

Pientä ryhmäämme seuraa kaiken aikaa tiukanoloinen pääopas, videokuvaaja, tulkki ja bussinkuljettaja. Pian huomaamme, että kuljettajankin oikea ammatti lienee joku muu. Hänet on vaan opetettu ajamaan Japanista lahjaksi saatua bussia. Ja ihan hyvin hän ajaakin.

Päävalvojamme pysyttelee aina taka-alalla, josta on hyvä tarkkailla elkeitämme. Eräässä kohteessa kohtasin australialaisen turistin, jonka kanssa rupesin puhelemaan. Keskustelumme jäi kauas politiikasta, mutta tunsin koko ajan terävät katseen niskasani.

Useimmissa paikoissa kerberos kertoo mitä saa kuvata. Kim Il-sungin valtava pronssipatsas on Ahtisaaren vierailun jäljiltä pantu remonttiin ja sen päälle on vedetty pressu. Sitä ei missään tapauksessa saa kuvata. Ehdottomasti ei!

Loistoa ...

Matkaohjelmaamme kuuluvat maan hienoimmat kohteet. Mausoleumista museoihin, kirjastosta konserttitaloon, lasten palatsista kansainvälisen ystävyyden taloihin, monia muistomerkkejä, torneja ja valtavia aukioita. Aukioiden asvalttiin on merkitty tuhansittain pisteitä ja viivoja massiivisia esityksiä varten.

Pääsimme siis myös Kim Il-sungin valtavaan mausoleumiin. Meitä evästettiin jo edellisenä iltana ottamaan rauhallisesti. Ei ole hyvä, jos henki haiskahtaa. Mausoleumiin aika on täytynyt varata kuukausia aikaisemmin. Sisäänkäyntiä lähestytään muodostelmassa. Matkaa pyhimpään taitetaan pisimmillä koskaan kulkemillani liukumatoilla. Kengät putsatan, metallit paljastetaan ja lopuksi koko ihminen puhalletaan ilmasuihkuilla puhtaaksi pölyistä.

Mausoleumin sisätilat ovat käsittämättömän prameat. Kansa vaeltaa nelijonossa kohti läpinäkyvää arkkua. Kumarretaan kolmasti. Paikalliset kumartavat syvään. Ilmeet ovat vakavat. Täällä ollaan tosissaan. Me turistit saamme kuulemma kumartaa omalla tavallamme.

Pohjois-Korean johtajat ovat saaneet käsittämättömän paljon lahjoja ystävällisiltä kansoilta, johtajilta ja yksityisiltä ihmisiltä. Lahjat on kerätty näyttille kahteen valtavaan kansainvälisen ystävyyden taloon. Jo ajat sitten kuollut isäukko on saanut reippaasti yli 200 tuhatta lahjaa, ja niitä tippuu edelleen. Poika on päässyt vasta noin 60 tuhanteen.

Taloihin astuttaessa on taas kumarrettava marmori- ja vahapatsaille. Lahjat on laitettu vitriineihin. Vieressä on aina antajasta kertova lappu. Suomesta saatuja lahjoja on niitäkin riittänyt pariin huoneeseen. Useimmat ovat tulleet suomalaisilta juche-yhdistyksiltä.

Linnat ovat osittain maan alla. Pitkät prameat käytävät yhdistävät eri osastoja. Ei voi vältyä vaikutelmalta, että koko kompleksin jonkinlainen pommisuoja, josta saadaan johtokeskus tai suojapaikka eliitille imperialistien hyökätessä maahan. Mitä muuta järkeä olisi panna kaikki maailman krääsä näyttille hienoihin palatseihin.

Vähemmän loistoa ...

Neuvostoliiton romahdettua Pohjois-Koreaa on riivannut krooninen sähköpula. Kun virtaa ei riitä jatkuvasti kaikille, sitä säännöstellään. Sama koskee vesijohtovettä. Maaseutuhotellissamme sähköt katkesivat tuon tuosta. Taskulamppua tarvittiin. Saimme vettä tunnin ajan illoin ja aamuin. Illalla saimme lämmintä, mutta ei kylmää. Hotellin kylpyamme oli täytetty puoleen väliin vedellä vessan huuhtomiseksi.

Maaseudulla ei juuri koneita näy muutamaa traktoria lukuun ottamatta. En nähnyt yhtään hevosta. Peltoa muokataan lehmän vetämällä alkeellisella auralla. Joka puolella kyykkii pieniä ihmisiä istuttaen erilaisia kasveja. Multaa ja lantaa kannetaan neljään mieheen paareilla.

Ennen maan jakoa teollisuus oli keskittynyt niemimaan pohjoisosaan. Siellä on rikkaita malmi- ja mineraaliesiintymiä. Pohjois-Korea tuottaa ja vie, lyijyä, volframia, sinkkiä, grafiittia, kuparia ja kultaa. Maassa on myös merkittäviä rautamalmi- ja kivihiiliesiintymiä. Teollisuus on kuitenkin nykypäivään auttamattomasti ikääntynyt. Ydinteknologiassa on kuitenkin päästy vaarallisen pitkälle.

Maaseudulla vallitsee vaikea ruokapula. Pohjois-Koreassa toimii rajoitetusti muutamia avustusjärjestöjä, joista YK:n Maailman ruokaohjelma (WFP) on ehkä merkittävintä. Kohtasimme matkalla pari WFP:n valkoista maasturia. Ruoka-avusta suuri osa menee armeijalle, mutta se on hyväksyttävä. Tavalliset ihmiset saavat sen ohessa rippeitä. Jos apu katkeaisi, he eivät saisi mitään.

Kulissia ...

Matkamme kuluessa sattui kaikenlaista kummallista. Joskus tuntui, että tavallisilla ihmisillä ei ole kerrassaan mitään. Ihmiset tonkivat laitakaupungin tienvarsilta juuria, jotka kelpaavat syötäväksi. Kerjäläisiä ei kuitenkaan näy. Arvatenkin kerjäämien on kiellettyä.

Sitten taas kohtaamme aivan toisenlaisia tilanteita. Törmäämme nuorisoryhmään, joka viettää laatu-aikaa puron äärellä. Eväskoreja ja viinipulloja lojuu ympärillä yllin kyllin. Samantapaisia yllättäviä teatteriesityksiä tupsahtaa eteemme tuon tuosta. Pohjoiskorealaiset ovat ajoituksen mestareita.

Juche ...

Juche (äännetään suurin piirtein tsutse) merkitsee täydellistä itsehallintaa, omavaraisuutta ja riippumattomuutta. Jo japanilaismiehityksen aikana Kim Il-sung kehitti kommunismista poikkeavan oman suuntauksensa, joka nykyään on kuin uskonto. Vuodetkin lasketaan sen mukaan. Nyt eletään juche-vuotta 99. Ensi vuonna pidetään siis suuret juhlat.

Juche-aatteen ensimmäinen teesi on täydellinen poliittinen riippumattomuus. Se on maassa totisesti toteutettu. Sitten tulee talouden omavaraisuus ja vahva kansallinen armeija. Pohjois-Korean kansanarmeijassa on yli miljoona miestä. Asepalvelus kestää 5-10 vuotta. Armeija tulee ensin myös ruokahuollossa.

Nykyinen pomo Kim Jong-il on täsmentänyt juchen sanomaa. Kansa on yhteiskunnan keho, ja rakas johtaja sen aivot. Puolue muodostaa hermoston, joka pitää kansan yhteyttä aivoihin.

Finale ...

Viimeisenä iltana tapaan vielä hotellin baarissa pari länsimaalaisen näköistä, hienoihin villakangaspukuihin sonnustautunutta heppua, joilla oli punertavat pinssit rintapielissään. Hemmot puhuvat tuttua kieltä. En voi välttää kiusausta. Tjänare, hur står det till? Joo bara bra, inte så dåligt! Herrat ovat Ruotsin kommunistisen puolueen nappoja, virallisella vierailulla maassa. Ovat tyytyväisiä näkemäänsä, vaikka eivät olekaan ihan kaikesta samaa mieltä. Taitaa olla vaikea markkinoida tätä elämää kansankodissa.

Junamatka takaisin Pekingiin sujuu rattoisasti. Rajatarkastukset menevät vähän nopeammin. Saamme kännykkämmekin takaisin, päällisin puolin koskemattomina. Voi taas alkaa elää normaalia elämää.

pajen